

cròniques en clau de sol i plàstica
per Antonio Gascó

Una Lucia de senyoriu belcantista en les Arts

Roberto Abbado va dirigir una producció de l'òpera clàssica 'Lucia di Lammermoor'

Molt cal dir, i bo, de la representació de *Lucia di Lammermoor* del Palau de les Arts de València i l'espai ni és ampli, ni tampoc s'estira com el xiclet, així que anem al gra. Com sempre, el cor va ser un prodigi d'ajust, quadratura, cura, subtileza en el dir, perennement en la qualificació d'excel·lent, reservant la matrícula d'honor per a la seua intervenció «Fur li nozze a lei funeste...» en l'últim quadre de l'òpera. Aplaudiments sincers i convençuts per al mestre Perales.

L'orquestra va tenir un gran dia pel seu dir sensitiu, afinació, precisió, empastament suggestiu i per la precisió acurada de la batuta de Roberto Abbado que, excepte alguna morositat en els temps, va semblar donar el millor de si mateix en el seu comiat amb displicent «ahí us quedeu». El seu acompanyament a Jessica Pratt en l'ària de la bogeria, recolzada per una harmònica de cristall (fidel al criteri de la primera versió musical de l'òpera) que va atorgar al seu dolorós lament una atmosfera immaterial i quimèrica, d'antologia. No és estrany; mesos abans feia el propi en el Metropolitan.

En conseqüència és obligat parlar en primer lloc de la soprano protagonista que va aconseguir intenses ovacions bravejades en la seua ària del tercer acte i en concloure la representació. La seua concepció del personatge va ser sempre angelical, subtil, exquisida i en ella va prevaler abans de res el belcantisme amb unes filatures inversemblants, senyores de la subtileza un timbre de cristall, unes *smorzature* sedoses i una suggestió en el cant d'embadaliment. Cert que no posseeix el dramatisme tràgic d'Oropesa, Dessay, Damrau, o Machidze, però no ho és menys que poques la igualen en el preciosisme del dir i no només en la descomunal ària de la bogeria sinó en l'enamorat misteri de «Regnava del silenci». El tenor Yijie Shi, és indubtablement rossinià, i emmalalteix d'un centre de més empaquetatge per a encarnar al vehement Ravenswood, no obstant això els seus ben projectats aguts, li permeten emergir en els instants de major intensitat, i el seu bé dir líric, fa que el seu cant sigui acurat i ric en subtileza, la qual cosa s'agraeix sobretot en la seua àmplia ària de l'últim acte. La seua cura i delicadesa contrastaven amb les accions

Cantant. Jessica Pratt va protagonitzar aquesta òpera de Donizetti.

contràries d'Alessandro Luongo que va encarnar al sinistre Enrico. Una veu irregular, que sempre tendeix a eixamplar en el centre i ja es va evidenciar en la seua primera compareixença en «Cruda funesta smania» i una quadratura deficient en «Un folle ti accese, un perfido amore» i en «Se tradirmi...». El més destacable de la seua actuació va estar en les frases breus i soltes de contingut dramàtic. Lloem la rotunda qualitat vocal del ben conegut Alexander Vinogradov, que va donar caràcter al prevere, encara que no hagués estat de més, en una obra en la qual els dos protagonistes van apostar pel belcantisme, cert acostament al gènere. Una veu de qualitat i emissió amb caràcter va ser la del cada vegada més reconegut Xabier Anduaga que va compondre molt bé el sempre ingrati paper d'Arturo.

L'ESCENA

Interessant la concepció escènica de Jean Louis Grinda, els decorats de Rudy Sabounghi, i el vestuari de Jorge Lara. L'ideari dels tres,

L'orquestra va tenir un gran dia pel seu dir sensitiu, afinació i precisió

forja una sensació de drama, fosc i sordid, en un ambient coagulat de solitud i de cruessa greu, manifest en els poderosos i inclements penya-segats escocesos de Yesnaby en les Órcades, magnificats per efectes 3D entre els quals destacava el fragor cinematogràfic de les ones sobre els cantils, o en els foscos paisatges romàntics que semblen extrems dels quadres de Friedrich, Cozens o Krüger, que configuren l'escena.

Una altra referència reveladora va ser la concepció de Lucia com una dona independent, segura de si mateixa que en els temps en els quals situaren l'acció (els dies vuitcentistes de l'estrena de l'òpera) vesteix a lo George Sand, com un home; una personal identitat capaç de defensar les seues idees. Això l'allunya de l'habitual Lucia, pàvida i feble i explica l'assassinat per convicció del seu imposat marit Arturo, així com la impertèrrita fidelitat a Edgardo. Per contra, el vestuari no encaixa amb el segle XVII en el qual el llibret especifica les intrigues dels Orange que enfronten als Asthon i els Ravenswood. Precisament el vuit-cents va ser el període de l'enlairament de la industrialització escocesa que ja s'havia agrupat al Regne Unit i va ser un dels més pacífics de la seua història. En fi que a un li continuen pesant els prop de 40 anys de catedràtic d'història. Interessant el suïcidi del tenor al final de l'obra, llançant-se des d'un altiu penya-segat, la qual cosa evita la incongruència de continuar cantant deu minuts després de donar-se una punyalada en el cor. ≡

Concert. Rune Bergmann va dirigir a l'Orquestra de València.

Suggestions ambientals de les terres del nord

Interessant programa ofert amb gran eficàcia i superior nivell, el que va interpretar l'Orquestra de València sota la rectoria de Rune Bergmann i amb l'aportació com a solista de la violinista Eldbjørg Hemsing. Concert amb una primera part molt poc convencional que va donar començament amb *Cantus Arcticus* d'Ainojuhani Rautavaara, un concert per a paralets (presentes en enregistraments fonogràfics i en les onomatopeies de molts instruments) que d'alguna manera pretén ser un relat pictòric dels ambients paisatgístics de la naturalesa de les terres del nord d'Europa, d'illuminacions fredes però suggestives en la malenconia de les seues gammes atmosfèriques.

Ja des dels primers compassos amb l'entrada de les flutes en els seus trinats als quals es van anar agregant les restants famílies de la fusta, sobre l'ambient aeri gravat de les veus dels ocells, el director noruec va donar mostres d'una delicada sensibilitat i un temperament expansiu en el relat... i tot això sabent transmetre a l'orquestra les sensacions perceptives del paisatge de la seua terra. Un fragment molt Rautavaara, minimalista amb significatius efectes de les cordes greus embuatant a la celesta i l'arpa.

La veu d'un ocell gravat és encoratjada en el segon fragment per les cordes agudes, per a derivar en un ensonyat i gairebé litúrgic alè d'intervals breus. Així mateix, l'enregistrament d'uns cigues en vol de veus adustes, contrastaven amb unes hipotenuses de fuses buscant l'ambientalitat de l'aleteig dels violins, en una diversitat rítmica de vol.

El concert per a violí d'Szymanowsky és una obra molt complexa amb nombroses cèl·lules sonores melòdiques i espacials que exigeixen una solista i una batuta tan precisos com inspirats i sensorials. Posseeix sonoritats repletes de gràcia, sobretot en l'*andantino* amb Eldbjørg Hemsing, violinista de so petit però molt cristal·lí, que era com la parla d'una princesa del rapte de la malenconia. Bergmann sempre

fou precís i senyor d'un relat ple d'intenció, omnipresent musicalitat i qualitats sonores (particularment reveladores en els veheiments *tuttis* de l'*scherzo*) va permetre unes cadències de la solista repletes de glissandos i nervioses sensacions que desembocaven en erotismes vehements. L'*allegretto/vivace* va ser tot un puzzle promiscu de ritmes, temes, gammes, que lluny de confondre embriagaven per la multiplicat de suggestius panorames sonors.

SIBELIUS

Com va començar el concert va acabar, amb una altra obra d'autor finès. En aquest cas la 5a simfonia de Sibelius. Partitura en tres temps molt divergits, que si bé al principi va semblar voler apuntar-se als postulats de les avantguardes, al final va recalar de nou en l'humanisme tradicional de l'autor de *Finlàndia*, però amb una forma més viscuda i més naturalista.

Bergmann va oferir una lectura molt conscienciosa, ben entesa, precisa en timbres i pluralitat de metres... que l'orquestra va assimilar molt bé sonant com en els seus millors dies. El mestre es va fer d'entendre i els músics van declarar la seua complaença, aplaudint-lo amb fruïció en concloure la seua lectura amb l'insondable final de sis cordes i sis siselins.

Un inici molt brahmisià, va portar a un conjunt de remembrances, d'aleatoris temes, en els quals la batuta va semblar establir picades d'ullet a Richard Strauss. Signifiquem especialment l'animat vals que canta l'oboè i el prest binari que tanca el moviment. El segon temps va suposar una viscuda evocació del paisatge i el paisatge, amb la violinata del segon tema, una de les més reveladores del músic finès. El canó que inicien els arcs en el tercer temps, va tenir l'inconvenient de la falta d'opulència en l'entrada dels contrabaixos i tal vegada una concepció excessivament contemplativa (amb tot interessant) més atenta a la ficció idealista que a la vehemència. ≡